

Documents Divulgatius de l'AFUNTAP

LES CAUSES DE LES CONDUCTES PROBLEMES EN LA INFÀNCIA.

Mateu Servera Barceló

Departament de Psicologia. Universitat de les Illes Balears

<mservera@gmail.com>

- 1. Aspectes generals: genètica i ambient.**
- 2. Factors d'aprenentatge implicats en les conductes problema: reforçadors i càstigs.**
- 3. La influència del modelat i les interaccions pares-fills.**
- 4. La funció comunicativa de les conductes problema.**

Aquest és un document que exposa, de manera resumida, algunes de les principals causes, d'arrel educativa, que poden explicar les conductes problema de desobediència, negativisme i desafiaments en la infància. Es tracta de conductes problema lleus o moderades en intensitat però extremadament freqüents que, a través de models explicatius relativament simples, troben explicació i, el que és més importants, vies d'intervenció.

1. Aspectes generals: genètica i ambient.

Sens dubte quan algú intenta explicar el mal comportament d'un infant hi ha la vella controvèrsia entre si aquests infants "neixen" o es "fan". És a dir, si són factors genètics i biològics en general, o són factors d'aprenentatge i ambientals els que expliquen el problema.

Realment resulta inútil discutir el tema de forma dicotòmica (és a dir, "blanc o negre"), perquè les conductes de tota persona són el resultat de la interacció entre factors genètics (el que ha heretat dels seus avantpassats), biològics (el funcionament dels seus processos fisiològics), psicològics (la seva manera de veure les coses, de captar la informació, de reaccionar davant dels fets, d'explicar el món, etc.) i socials (la influència del medi en què es mou).

De totes maneres la veritat és que tenim moltes dades científiques que indiquen que les conductes problema dels infants, encara que amb importants matisos, en la majoria dels casos són "apreses". És a dir, la influència de l'entorn, el medi social, resulta fonamental per a la seva aparició. Aquesta idea es pot resumir de la següent manera:

- ⇒ Les conductes problema dels infants són, en gran part, resultat d'experiències d'aprenentatge inadequades i d'altres factors socials.
- ⇒ Ara bé, perquè aquestes experiències aconseguixin realment instaurar un problema de comportament en l'infant, aquest ha de presentar un patró de "vulnerabilitat" (factors genètics i psicobiològics)
- ⇒ Un patró de vulnerabilitat (facilitador) és aquell conjunt de característiques que no són causa directa d'un problema però que afavoreixen la seva aparició quan es donen determinades condicions en el medi.

Aquesta idea pot entendre's millor si presentam alguns exemple "en positiu". *Què fa falta perquè un infant es converteixi en un gran mestre jugant als escacs?* Per a començar, estarem d'acord en què es necessita un patró "facilitador" genètic i psicobiològic: per exemple, tindre molt bona capacitat de raonament lògic, atenció/concentració, raonament abstracte, memòria, previsió de conseqüències, ser competitiu, controlar l'ansietat, autocontrol, tolerar la frustració, etc. Però dos infants poden tindre aquest mateix patró, i no obstant un arribarà a gran mestre i un altre potser ni segueixi jugant habitualment als escacs (a pesar de tindre unes condicions immillorables). *Què ha influït?* Doncs, com es fàcil deduir, el camí serà molt diferent si un infant té uns pares (o persones pròximes) que són grans amants dels escacs, si aquest joc es pràctica molt assíduament al seu col·legi, si prop de casa té un club amb bons professors, fins i tot si al seu país hi ha gran afició i tradició de campions, etc.

Exactament el mateix passarà amb dos infants que hagin nascut amb un patró de vulnerabilitat cap als "problemes de comportament". Serà molt diferent el resultat final de l'evolució d'aquests infants si els seus pares, els seus educadors, els seus amics, en definitiva, el seu entorn social controla o afavoreix el desenvolupament d'aquests problemes. Per tant,

- ⇒ Fins i tot en el supòsit que un infant pugui néixer amb una predisposició a l'agressivitat i als problemes d'interacció social en general, el fet de créixer i desenvolupar-se en un medi que sap tractar i controlar aquest tipus de problemes pot minimitzar en gran manera la seva influència.
- ⇒ Per contra, el fet de no néixer amb una predisposició especial en vers els problemes de conducta però créixer i desenvolupar-se en un medi que els afavoreix pot convertir-los en trastorns greus.

Avui en dia, encara que en determinats trastorns (com l'anomenat trastorn per dèficit d'atenció i hiperactivitat –TDAH-) sovint siguin necessaris els fàrmacs, el tractament més eficaç per als trastorns de comportament en la infància és la intervenció psicoeducativa, de caràcter conductual, administrada pels pares (amb assessorament professional si és necessari). Per descomptat que encara hi ha una cosa millor: pares amb actitud preventiva, que des del principi ja treballen per a controlar aquests trastorns.

2. Factors d'aprenentatge implicats en les conductes problema: reforçadors i càstigs.

En aquest apartat entrarem ja directament en els principis del model conductual. Exposarem un sistema explicatiu del comportament humà, que no pretén ser exhaustiu (no contempla totes les possibilitats, ni totes les interaccions abans esmentades), però s'ha mostrat extraordinàriament útil per a tractar problemes de comportament lleus/moderats amb infants fins a 10/11 anys. Els principis bàsics que s'han d'assumir són els següents:

- ⇒ Les conductes que realitzam, tant adults com infants, depenen, en gran part, de les conseqüències que produeixen tant per a un mateix com per als altres.
- ⇒ Les conductes que vénen seguides de conseqüències positives (“estímuls reforçadors positius”) tenen més probabilitat d'aprendre's, de repetir-se en el futur, de que formin part de la nostra forma d'actuar.
- ⇒ Les conductes que vénen seguides de conseqüències negatives (“estímuls reforçadors negatius o aversius”) tenen menys probabilitat d'aprendre's, de repetir-se en el futur.

Però, què és exactament un estímulo reforçador positiu?

- ⇒ Un reforçador positiu és tot estímulo que segueix a una conducta i que suposa una recompensa per a l'individu (és a dir, que incrementa la probabilitat que la conducta es repeteixi o es mantengui en el futur).

Pot ser un estímulo material (joguines, dolços, diners, etc.), social (un elogi, un somriure, una atenció d'adults o persones rellevants) o intrínsec (pot produir un plaer personal, sentiment d'autoestima, de domini, de fer bé les coses, etc.). Però cal remarcar que el que pot ser “reforçant” per a un infant potser no ho sigui per a un altre, encara que és veritat que molts són comuns.

I què és exactament un càstig o estímulo reforçador negatiu?

- ⇒ Un reforçador negatiu és tot estímulo que segueix a una conducta i que suposa una conseqüència aversiva per a l'individu (és a dir, que disminueix la probabilitat de la conducta es repeteixi o mantengui en el futur).

Pot ser social (una renyada, un suspens, una desaprovació), físic (una clotellada) o intrínsec (pot produir dolor personal, sentiment de ridícul, de fer malament les coses, etc.). Però cal remarcar que l'avorsivitat d'un estímulo depèn de cada persona, encara que és veritat que moltes persones comparteixen avorsivitat per estímulo semblants.

Siguem o no conscients d'això, quan educam els nostres fills, des de petitets, dispesam o cream ocasions per al “*reforçament*” i el “*càstig*”. Però, quins són els procediments bàsics per fer aquesta aplicació de reforçadors positius i negatius a vegades involuntària?. Doncs partint de dos objectius simples (que l'infant faci o deixi de fer determinades conductes) són els següents (advertim al lector més expert que això és una classificació orientativa).

ESQUEMA DELS PROCEDIMENTS DE CONDICIONAMENT OPERANT

Objectiu	Què fem	Com s'anomena el procediment
Volem que l'infant aprengui i faci en el futur una determinada conducta.	Donam una besada, una abraçada, un caramel, un euro, un punt, la nostra atenció, fer servir un joc etc. quan es fa la conducta.	Recompensa (aplicam estímuls positius)
	Advertim de la presència de reprimendes, activitats o situacions desagradables, etc. si no es fa la conducta.	Evitació (retiram estímuls negatius)
Volem que l'infant deixi de fer una determinada conductes	Aplicam reprimendes, activitats o situacions desagradables, quan l'infant fa les conductes. no desitjades.	Càstig (aplicam estímuls negatius).
	Eliminam caramels, euros, punts, jocs, etc., quan l'infant fa les conductes no desitjades	Cost de Resposta (retiram estímuls positius que ja té l'infant) i Temps Fora (retiram l'infant de l'ambient i de l'abast dels reforçadors).
	Deixam de donar besades, abraçades, de riure... en definitiva la nostra "atenció" quan l'infant fa conductes no desitjades.	Retirada d'Atenció (deixam de donar reforçament social)

Segur que el lector no té molts problemes per a trobar en l'educació que va rebre, o en la que dispensa als seus fills, múltiples exemples de recompensa, evitació, càstig, cost de resposta i retirada d'atenció. Però si la teoria sembla tan fàcil, per què fallam?. És a dir, com s'arriba a conductes problema per influència d'aquests procediments?. Doncs, entre altres, aquestes són les principals raons:

- ⇒ Per inconsistència. Per raons diverses (un dia ens trobam de millor humor i un altre més malament) a vegades passam per alt o fins i tot premiam una conducta i l'endemà la castigam. En definitiva, l'infant no té clares les regles de comportament perquè nosaltres mateixos, a vegades sense ser-ne conscients, les variam en excés i sense explicació (p.e., perquè hi ha dies que ens fa gràcia que el ca estigui estirat al sofà, i ho consentim, i d'altres dies, perquè em fet neteja o pel que sigui, el renyam molt si el trobam acomodat?
- ⇒ Ús limitat de reforçadors positius. A algunes persones els costa molt proporcionar i donar reforçadors positius, oblidant que per a l'educació d'un infant són vitals.
- ⇒ Ús excessiu de càstigs. És la part contrària, i sovint complementària, de l'anterior situació. Pares que tot el dia estan reprimint i castigant les conductes dels seus fills.
- ⇒ Ús inadequat de reforçadors positius. A vegades, fins i tot sense voler, reforçam conductes problema. Només compram a l'infant el que vol quan ens fa grans enrabiades
- ⇒ Ús inadequat de càstigs. Alguns pares creuen que estan castigant quan estan fent tot el contrari, o fins i tot estan "vacunant" al infant per a fer-li insensible al càstig. Són els que renyen per qualsevol causa, que no saben administrar bé els càstigs i que per tant l'únic que fan es fer més resistent a l'infant.
- ⇒ Per falta d'acord entre adults. Molt sovint pare i mare es desautoritzen mútuament.

3. La influència del modelat i les interaccions pares-fills.

En l'apartat anterior hem vist els procediments bàsics d'adquisició de conductes, i diversos exemples de com es pot arribar a una situació, en definitiva a un ambient, que afavoreix l'aparició de conductes problema o, com a mínim, no facilita l'aprenentatge de les conductes correctes al infant. Ara aprofundirem un poc més amb elements més interactius i complexos, però que tractats adequadament també ens seran molt útils.

Per començar, encara que és veritat que els reforçadors i els càstigs són formes d'aprenentatge de la conducta social, probablement no siguin les més importants. El lector no ha de sorprendre's ni veure en aquesta afirmació una contradicció: els reforçadors i els càstigs són importants, però en el ser humà (a diferència de la majoria d'espècies animals) poden actuar de mode "indirecte"; això és, podem aprendre per observació de models, aprendre a través de les conductes dels altres. I aqueixa és la principal via d'adquisició de la conducta social.

⇒ L'aprenentatge social (o aprenentatge per modelat) és aquell que especifica la possibilitat d'aprendre conductes a través de l'observació i, si és procedent, imitació de les conductes dels altres. Veient les conductes de les persones rellevants, i les conseqüències que amb elles s'esdevenen, també es va formant el nostre patró de comportament.

Evidentment l'aprenentatge social es fonamenta en la capacitat cognitiva (la capacitat de pensar i generar afectes) tan propi de les persones, i que en l'infant es va desenvolupant a poc a poc, però de manera clara. Aquesta capacitat cognitiva ens permet "anticipar" conseqüències i "valorar" conductes. Per a això el primer és disposar de "models" i, normalment, els models per al infant són totes aquelles persones (o personatges de ficció) que admira. En l'àmbit més pròxim són els pares, germans majors, companys de classe, mestres, etc.

L'aprenentatge social fa referència, sens dubte, a la influència del context sociocultural. Per això és molt important, especialment per als pares, ser plenament conscients del següent:

⇒ Els infants tenen tendència a imitar les conductes dels seus pares. Si vostè amolla sovint paraulotes, aviat observarà que el seu fill també les diu. Si vostè crida per a parlar, el seu fill també ho farà. Si vostè es sol barallar amb la seva parella, amb els seus veïns, amb els seus clients, etc. el seu fill també aprendrà a barallar-se amb la gent que l'envolta. Si vostè no col.labora amb les tasques domèstiques el seu fill també es negarà a fer-ho.

⇒ L'aprenentatge per modelat no requereix de presència directa d'estímul reforçadors: l'infant pot "interpretar" la conducta dels altres en termes de "positiva" o "negativa" (*si el pare fa això és que és bo fer-ho*). Encara que a vegades sí que es donen aquests reforçadors (*el pare sempre mana a casa perquè quan crida tot el món s'esglaia. Si jo vull manar, he de cridar més fort que ningú*).

⇒ L'aprenentatge per modelat no requereix que l'infant imiti immediatament o al poc temps la conducta observada. A vegades poden passar setmanes o mesos per a observar la conducta en l'infant. Està apresada en la seva memòria i l'executarà quan es donin les circumstàncies oportunes.

Ara ens interessa especialment la interacció, l'aprenentatge a través de la relació entre les conductes dels uns i dels altres que, per descomptat, es basa en l'aprenentatge social, però va més enllà. Des de fa temps, i gràcies inicialment als treballs de Gerald Patterson, els psicòlegs infantils coneixen el que es denomina "**model coercitiu de les conductes problemes**". Una coerció, com indica el diccionari, és un intent per limitar o impedir la llibertat d'un altre. I, encara que molts de pares no en siguin conscients, això és el que intenten fer constantment amb els seus fills per aconseguir que realitzin les conductes que ells desitgen. La qual cosa ja és negativa en sí mateixa, però és pitjor encara si pensam que, per imitació, els infants aprenen a utilitzar el mateix mètode contra els pares, i contra tots. Vegem un exemple:

Exemple del model coercitiu:

- ⇒ Mare: Carles, ves abaix a comprar el pa.
- ⇒ Carles: Ara no vull, que estic mirant la TV.
- ⇒ Mare: Apaga immediatament la TV i ves-hi!
- ⇒ Calitos: Què no vull, et dic!
- ⇒ Mare: O hi vas, o tanc la TV!
- ⇒ Carles: (ni es mou)
- ⇒ Mare: T'apag la TV i et quedes sense ella tot el mes!
- ⇒ Carles: Ets dolenta, fastigosa, no t'estim..!!!.
- ⇒ Mare s'enfada molt i se'n va a comprar el pa.
- ⇒ *S'ha reforçat negativament (per evitació) la conducta problema del nen. Gràcies a ella evita fer el que no li agrada.*

El nostre exemple, és evidentment, resumit, perquè s'haurien de reflectir molt més de diàlegs, crits i discussions per a entendre tota l'escena. L'important és remarcar aquí que la mare d'en Carles només creu poder aconseguir obediència (i molt relativa) a força d'enutjar-se cada vegada més, d'"estressar-se" cada vegada més i de lluitar. A més, encara que en Carles finalment hagués anat a buscar el pa, no hagués sigut massa positiu: hagués après que són les postures de força les que guanyen, les amenaces més grans. En una família així tothom intenta coartar a l'"adversari" per fer valdre els seus interessos.

El patró coercitiu és extremadament habitual en moltes famílies i provoca múltiples efectes negatius en un cercle viciós difícil de trencar. Vegem un altre exemple de coerció:

- ⇒ Carles: Pare, compra'm aquesta joguina.
- ⇒ Pare: No, que a casa en tens un munt.
- ⇒ Carles: Jo vull aquesta! No en tenc a casa!
- ⇒ Pare: Què si que en tens! Què no te la compr!
- ⇒ Carles: (plora, crida, tota la botiga està pendent d'ell).
- ⇒ Pare: (s'ha posat molt nerviós, li donaria una galleta a en Carles però hi ha molta gent, no sap què fer...)
- ⇒ Pare: Beeeeé, agafa'l però no em demanis res més en tot l'any!
- ⇒ *S'ha reforçat positivament la conducta d'enrabetarse d'en Carles, però també s'ha reforçat, pel procediment d'evitació, la conducta de cedir del pare (almenys així el seu fill deixa de donar la nota).*

Per descomptat que a través de l'aprenentatge per modelat i del patró coercitiu vostè mateix pot trobar molts més exemples, i més complexos, d'interaccions familiars que indueixen a la presència de conductes problema en els infants. Basta que combini aquests procediments amb aquells efectes inadequats que comentàvem abans (inconsistència, ús no adequat de reforçadors, càstigs, etc.). A més la coerció normalment s'estén i l'empren entre ells, i sense adonar-se, pare i mare, entre germans, etc. Fins i tot, si se'ns permet la broma, inclús el ca pot aprendre a coartar la família (si es resisteix molt la volta diària és més llarga, si lladra moltíssim se li donen menjades entre hores no adequades, si insisteix molt i seguit se li permet estar en el sofà, etc.).

4. La funció comunicativa de les conductes problema.

Com hem vist al llarg del present mòdul, les causes perquè un infant presenta mal comportament poden ser múltiples i molt probablement interrelacionades. Però el model conductual ens permet fer inferències a partir d'un únic supòsit: els esdeveniments del medi. Indubtablement que pot haver-hi causes biològiques i altres factors psicològics i socioambientals implicats, però en tots aquests casos la intervenció és complicada i especialitzada. Des de la posició de pares o educadors l'aprenentatge més fàcil i més efectiu per a intervindre en conductes problemes a modificar els esdeveniments del medi. Per si vostè no està del tot convençut d'aquesta possibilitat recordi aquestes dades:

- ⇒ No hi ha fàrmacs específics per al control de les conductes disruptives pròpies del negativisme desafiador. Hi ha fàrmacs per als TDAH i per trastorns agressius molt greus (sovint propis d'infants amb retard mental o trastorn del desenvolupament) que ajuden a mitigar el problema. Però en tots els casos estaria indicat també una intervenció conductual.
- ⇒ Els factors "intrapíquics" o psicològics en general, els que el poden induir a creure que "cadascú és com és", en general ens porten a estats de desànim o a buscar intervencions complexes i molt llargues en el temps.
- ⇒ Sigui com sigui, acceptant que cadascú és com és i que pot haver-hi factors biològics en interacció, el que és indiscutible des del punt de vista científic és que la conducta es pot canviar modificant aspectes del medi, és a dir, educand.

Hem d'entendre, doncs, que tal vegada no canviarem a la "persona", a l'"infant" en el nostre cas, però sí que podrem canviar algunes de les seves conductes que resulten extremadament negatives per als altres i per a ell mateix. Per a això el model de "intervenció comunicativa" ens presenta un marc molt suggeridor. El principi bàsic és el següent:

- ⇒ Les conductes problema són una forma primitiva de comunicació per a aquells infants que no tenen o no utilitzen formes de comunicació més complexes que els permeten influir en els altres per a aconseguir el que desitgen.

El doctor Alan Carr ha presentat nombroses investigacions que demostren el vincle entre habilitats comunicatives i conductes problema. Per exemple, des del punt de vista del desenvolupament normal tots els infants preseten enrabiades, plors i enfrontaments amb els pares i altres infants, però en general aquestes conductes disminueixen clarament a mesura que l'infant va guanyant domini sobre el llenguatge, a mesura que aprèn a defensar la seva postura verbalment. En moltes ocasions l'agressivitat és l'únic sistema al no trobar un altre tipus d'arguments per a aconseguir el que desitja.

La hipòtesi de la funció comunicativa de les conductes problema ha pogut establir aquestes premisses bàsiques:

- ⇒ Els infants no realitzen de manera "intencionada" les conductes problema. No se les pensen premeditadament. Simplement o ben no han estat capaços d'aprendre conductes comunicatives més avançades per a intentar aconseguir el que volen, o ben han après que les conductes problema són la forma més simple i ràpida d'aconseguir-ho.
- ⇒ La hipòtesi comunicativa és fonamentalment constructiva: s'adopta perquè, encara que pugui existir altres causes més o menys implicades en la conducta problema, permet una intervenció directa, educativa i amb participació de totes les persones que envolten i es preocupen per l'infant.
- ⇒ La modificació d'una conducta problema no pot basar-se en el fet d'eliminar els desitjos (reforçadors) i tot allò que fa *fel·l·l*ç a l'infant, sinó en el fet que aprengui a comunicar-lo de manera socialment acceptable (i que, a més, entengui que hi ha diferents moments i diferents graus d'intensitat per a aquests desitjos).

La qüestió és, una vegada exposat que els problemes de conducta tenen una funció comunicativa, determinar què és el que realment pretén “comunicar” l’infant amb una agressió, una negativa, una enrabiada, un insult, etc.. Perquè encara que vostè pugui pensar que hi ha infinitat de possibilitats, des del punt de vista pràctic, es poden resumir en les següents:

Funcions comunicatives de les conductes problema

1. Recerca d'Atenció.
2. Evitació d'activitats desagradables.
3. Obtenció de Reforçadors (materials/activitats agradables).
4. Autorreforçament o reforç de l'autoestima (increment de la sensació de domini sobre els altres).

1. Recerca d'atenció.

Amb la conducta problema un infant pot intentar dir “*ei!, estic aquí i vull que tu estiguis amb mi, que juguis amb mi, que m'ajudis, etc.*”. L'atenció social és el principal i més fort reforçador de l'infant. La recerca de l'atenció és tan general i fàcil d'observar en un infant que no farà falta que li donem majors explicacions per a entendre'ns. No obstant, vostè pot fer-se una idea de la força d'aquest reforçador si li diem que molt sovint un infant prefereix ser reprès (fins i tot assotat en casos molt extrems) per un adult que ser ignorat. Exemples d'aquest tipus de reforçador són els següents

- ⇒ Hi ha infants que per ésser el “centre d'atenció” per als seus companys d'aula, no els importa que el professor els renyí o els tregui fora.
- ⇒ Hi ha infants que prefereixen “molestar” i fins a agredir els seus germans només per comptar exclusivament amb l'atenció dels seus pares, encara que aquests els renyin i critiquen una bona estona.
- ⇒ A pràcticament tots els infants els afecta més la indiferència (la retirada d'atenció dels adults més volguts o dels seus companys més pròxims) que qualsevol altre tipus de “càstig” que es pugui pensar.

2. L'evitació de tasques o situacions desagradables.

Amb les conductes problema un infant pot estar dient “*això no ho vull fer, no ho sé fer, no m'agrada estar aquí, etc.*”. Molt aviat l'infant comença a descobrir que hi ha activitats divertides, o que simplement li agrada fer perquè li surten millor, i activitats més avorrides, que requereixen esforç, que potser no li surten gens bé, que no les sàpiga fer, etc.. Exemples d'aquesta possibilitat són:

- ⇒ L'infant que es queixa de “mal de panxa” per a no fer educació física, o per a no anar a classe el dia d'un examen de matemàtiques.
- ⇒ L'infant que quan cal treballar la fitxa de llenguatge, i amb la clara experiència de saber que ell cada vegada treu un “zero” (no encerta res), molesta a d'altres per ésser expulsat de classe.
- ⇒ L'infant que prefereix agredir el seu germà per ésser castigat a la seva habitació i no haver de fer els deures “fins més tard, demà, etc.”.
- ⇒ L'infant que fa una enrabiada per a no haver-se de rentar, etc.

3. Obtenció de reforçadors.

Amb les conductes problema un infant pot estar dient “*vull això, m'agrada això, m'agrada fer o veure això.*”. De forma oposada, però complementària a l'anterior funció, aquí es tracta de l'obtenció directa de “beneficis”, de coses que es desitgen. Per exemple,

- ⇒ Aterrorir a un infant més petitet perquè ens doni o ens deixi la seva pilota, els seus “cromos”, etc.
- ⇒ Fer una enrabiada per no anar a visitar l'àvia i quedar-se veient la TV.
- ⇒ Fer un gran “enrenou” al supermercat perquè la mare li compri un producte determinat, etc.

4. **Autorreforçament o reforçament de l'autoestima.**

Amb les conductes problema un infant pot estar dient “*sóc més fort que tu, has intentat agredir-me, no obeir-me i jo he guanyat*”. Aquesta és denominada una funció no social de la conducta problema, ja que està orientada a un mateix. Per tant, és la més difícil d'observar i de tractar. Respon a la necessitat d'autoafirmació, de desenvolupament de l'autoestima enfront dels altres. Durant la fase de creixement tot infant es compara en major o menor grau amb altres companys i amb els adults per a intentar veure quin és el seu grau de competència, capacitat, força, etc. Això és totalment normal (i fins i tot filogenètic i compartit per moltes altres espècies pròximes a nosaltres), el problema sorgeix quan l'autoestima i l'autoafirmació es fan a costa dels altres, és a dir, quan es busca el plaer de que els altres facin el que un vol (el fet de tenir poder sobre ells).

Exemples d'aquesta funció són:

- ⇒ L'infant que prova “la seva força” contra un altre amb l'única intenció de demostrar el seu domini (en aquest sentit cal dir que les conductes “de covardia” –en el bon sentit del terme, és a dir de rendició ràpida i absoluta per part de l'altre- són extremadament reforçants per a l'agressor).
- ⇒ L'infant que, sense causa aparent, s'enfronta directament amb els seus pares negant-se a sopar, fer els deures, a dutxar-se, a anar-se'n al llit, etc., amb l'únic objectiu de “descobrir” qui pot més.
- ⇒ L'infant que reacciona agressivament i de manera desproporcionada quan (amb raó o sense ella) entén que un altre l'ha provocat. Per exemple, en una discussió del joc, en un intercanvi d'acusacions, d'insults, etc.
- ⇒ L'infant que agrideix quan intueix (també amb raó o sense ella) que es riuen d'ell, que els altres el deixen de costat, etc.

Per a acabar cal recordar que totes aquestes funcions comunicatives de les conductes problema les hem realitzat alguna vegada tots. La qüestió està en que la majoria, en créixer, hem après altres alternatives per a comunicar als nostres pares o companys que volem estar amb ells, que no volem fer els deures ara, que desitjam enormement aquesta joguina o que volem renegociar l'hora d'anar-s'ens al llit. Tot es converteix en un autèntic problema quan alguns infants no aconsegueixen realitzar aquest aprenentatge.

Hi ha programes d'intervenció molt estructurats, i eficaços, que permeten als pares aprendre a utilitzar adequadament estímuls reforçadors positius i negatius, a no caure en el parany del model coercitiu i a implementar en el nen formes més adaptatives de comunicació. En generals tots aquests programes comparteixen la mateixa idea: una conducta problema només s'elimina i som capaços d'ensenyar una conducta adaptativa que la substitueixi. Dit d'altra manera, l'objectiu no pot ser aconseguir que l'infant no demani mai res quan anem de comprar al super... l'objectiu és que si vol demanar alguna cosa ho faci de manera socialment adaptada. I sigui capaç d'activar, si cal, una negociació, però que abandoni les formes coercitives i primitives de comunicació, o com a mínim, que amb aquestes formes no aconseguirà res.